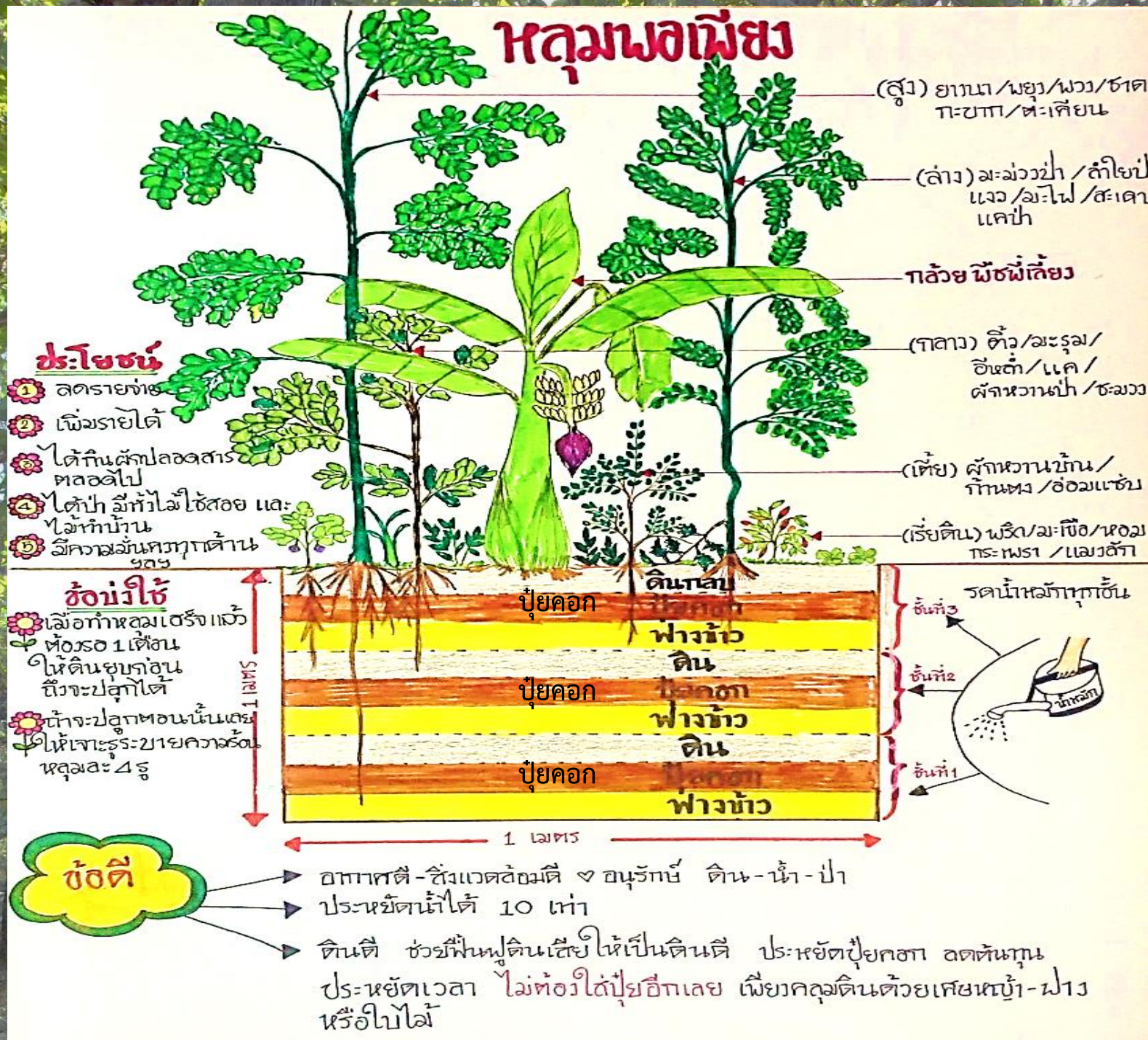

ภาพที่ 1 หลุมพองเมี่ยงประยุกต์ โดย แม่เกษร ผมเพชร ต.นาบอน อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์

หลุมพอเพียง

วิธีสู่ความพอเพียงที่ยั่งยืน

หลุมพอเพียง เป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นโดย พระมหาสุภาพ พุทธวิริโย เจ้าคณะตำบลจุมจัง ศูนย์พัฒนา คุณธรรม จ.กาฬสินธุ์ วัดบ้านคำ หมู่ 6 บ้านโคกกลาง ต.จุมจัง อ.ภูผามาศ จ.กาฬสินธุ์ เมื่อประมาณปี 2552

หลุมพอเพียง คือ การปลูกพืชในหลุม ที่เตรียมดินโดยใช้ เศษ วัสดุเช่น ฟางข้าว เศษใบไม้ ปุ๋ยคอก ใส่ลงไปแล้วกลบด้วยดินเป็น ชั้นๆ ปลูกหญ้าแฝกรอบหลุม ปลูกกล้วยตรงกลางเพื่อเป็นพี่เลี้ยง และปลูกพืชแบบหลากหลายชนิด หลายประเภท ในหลุมเดียวกัน เพื่อลดภาระการรดน้ำ การให้ปุ๋ย และใช้หลักการเกื้อกูลกัน ของ พืชแต่ละชนิดในการป้องกันการทำลายของแมลงศัตรูพืช

หลุมพอเพียง ธีรเวท กว่างประมาธ ๘๐-1๐๐ เทปดิเรตร

ปลูกอะไรในหลุมพอเพียง?

1. พืชพี่เลี้ยง เป็นพืชที่ให้ร่มเงา เก็บความชื้น เช่น กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม ควรปลูกทางทิศตะวันตก เพราะช่วยบังแสงช่วงบ่ายที่ อากาศร้อนจัด

2. พืชฉลาด เป็นพืชข้ามปี เก็บผลผลิตได้นานพอสมควร เช่น ชะอม ผักหวาน มะละกอ ผักตบถ ผักเม็ก เริ่มเก็บกินได้ตั้งแต่ 1 เดือน

3. พืชปัญญาอ่อน หรือ พืชรายวัน เป็นกลุ่มพืชล้มลุก ปลูกง่าย ตายเร็ว ต้องคอยปลูกใหม่ ดูแลรดน้ำทุกวัน เก็บผลผลิตได้เร็ว และได้ทุกวัน เช่น พริก มะเขือ กะเพรา โหระพา ตะไคร้ ข่า ฟักทอง แตงกวา ผักบุ้งจีน ฯลฯ เริ่มเก็บกินได้ตั้งแต่ 15 วัน

4. พืชบ้านาญ เป็นพืชยืนต้น เก็บกิน เก็บขายได้ระยะยาว เช่น ขนุน มะม่วง มะนาว กระท้อน เงาะ ทุเรียน มังคุด ยางพารา เป็นต้น ในหลุมหนึ่งควรเลือกปลูกแค่ประเภทเดียว

5. พืชมรดก เป็นกลุ่มไม้ใช้สอยที่อายุยืน เก็บไว้เป็นมรดกได้ เช่น ประดู่ สักทอง ยางนา สะเดา พะยูง ชิงชัน ไม้กล่มนี้เป็นไม้

ที่มา: 1. นางเกษร ผมเพชร ผู้นำเกษตรกร บ้านนาบอน ต.นาบอน

อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์

2. <http://www.kasetpoornearclub.com/forums>

หลุมพอเพียง แบบแม่เกษร

แม่เกษร ผมเพชร เป็นเกษตรกรต้นแบบเกษตรแบบประณีต 1 ไร่ 1 แสน ของ ต.นาบอน อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์ แม่เกษรเลือก หลุมพอเพียงเป็นเครื่องมือในการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมี ประสิทธิภาพ สร้างอาหาร สร้างป่า สร้างรายได้ และความสุข ให้ครอบครัว

แม่เกษร ปรับรูปแบบการสร้าง และปลูกพืชบนหลุมพอเพียง โดยขุดหลุม กว้าง x ยาว x ลึก ประมาณ 1x1x1 เมตร ส่วนพืช ที่ปลูก ได้นำแนวคิดการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ซึ่ง มีการปลูกพืชหลายระดับ และหลากหลายชนิดมาใช้ร่วมกับการ ทำหลุมพอเพียง คือ ชั้นบน ล่าง กลาง เตี้ย และเรี่ยดิน มาใช้ ร่วมกับแนวคิดปลูกพืช 5 ประเภท คือ พืชพี่เลี้ยง พืชฉลาด พืช ปัญญาอ่อน พืชบ้านาญ และพืชมรดก

รายงานวิจัยและการสร้าง การใช้ประโยชน์ และตัวอย่างของพืช

เรียบเรียงโดย: อาทิตยา พงษ์พรหม เกษร เม้าทอง และณัฐพล ขานหมัด
กลุ่มวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน สำนักวิชาการและแผนงาน สำนักงานการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โทร. 0-2281 2834 และ 0-2280 5841